

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Nikkola, S., Andrejeff-Keränen, K., Helin, M., Pienräihä, K. & Sinkkonen, M. (2025) "Lapsi ei ole koulukuntoinen" – Mitä jos koulu ei ole lapsikuntoinen? TAMK-blogi, 13.1.2025.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/teema2/lapsi-ei-ole-koulukuntoinen-mita-jos-koulu-ei-ole-lapsikuntoinen/>

“Lapsi ei ole koulukuntoinen” – Mitä jos koulu ei ole lapsikuntoinen?

13.1.2025 — Riikka Kramer

Usein ajatellaan, että koulupoissaolot liittyvät ensisijaisesti oppilaan yksilöllisiin haasteisiin. Tämä näkökulma saattaa kuitenkin kaventaa ymmärrystä siitä, miksi oppilas jää pois koulusta. Mitä, jos näkökulmaa käännetään: entä jos koulu ei olekaan lapsikuntoinen? Koululähtöisellä poissaololla tarkoitetaan ensisijaisesti sitä, että koulun toimintakulttuuri aiheuttaa oppilaan poissaolon.

Koulupoissaoloilla ja kouluun kiinnittymisellä on havaittu olevan yhteys oppilaiden luvattomiin poissaoloihin (Manninen, A., & Salokannel, S. 2024, 18) Koulun toimintakulttuurissa on kuitenkin monia asioita, jotka vaativat kehittämistä, jotta oppilaiden kouluun kiinnittymistä voitaisiin tukea kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti. Kiireessä saatetaan helposti unohtaa, miten tärkeää turvallisen ja luottavaisen ilmapiirin rakentaminen on. Kiire ja resurssipula saattavat ohjata opettajia keskittymään enemmän opetussuunnitelman suorittamiseen kuin siihen, että aidosti varmistettaisiin jokaisen oppilaan yksilöllinen huomioiminen. Positiivinen vahvistaminen ja oppilaiden vahuuksien tunnistaminen ovat tärkeässä roolissa oppilaiden emotionaalisessa sitoutumisessa kouluun. Usein kouluissa opettajat ja muu henkilökunta voivat myös tietämättään ohjata oppilaita osallistumaan passiivisesti kuuntelemalla ja tottelemalla, sen sijaan että heitä rohkaistaisiin itsenäiseen ajatteluun ja itseilmaisuun. Kun oppilas saisi tuntea itsensä hyväksytyksi, tuetuksi, huomatuksi ja ymmärretyksi, hän myös sitoutuisi paremmin koulunkäyntiin.

Tukevatko koulun ilmapiiri, henkilökunta ja toimintatavat oppilaiden yksilöllistä kasvua ja hyvinvointia?

Koulunkäynnistä pitävien nuorten määrä on alkanut pienentyä melkein kaikilla kouluasteilla 2019 vuodesta lähtien (Manninen, A., & Salokannel, S. 2024, 9). Heikko kouluun kiinnittyminen on yhteydessä koulupoissaoloihin, erityisesti silloin, kun poissaolon taustalla on koulun huono ilmapiiri tai riittämätön sosiaalinen tuki opettajalta. Farouk (2017) toteaa oppilaiden kertoneen, ettei yläkoulussa opettajilla ole aikaa kohdata heitä samalla tavalla kuin alakoulussa (Pelkonen ym. 2022, 293, 294). Olisiko aika pohtia yläkoulun toimintakulttuurin rakennetta? Vaihtaako oppituntien välissä luokkaa oppilaat vai opettaja? Helpottaisiko, jos yläkoulussa olisi alakoulun tapaan oma paikka ja pulpetti, jonne aamulla tulla?

Opettajajohtoinen ilmapiiri ja tiukat rangaistuskäytännöt voivat luoda ympäristön, jossa koulusta poissaolo ja etääntyminen alkavat tuntua lapselle ainoalta keinolta. Hierarkisella ilmapiirillä on osoitettu olevan merkitystä koulupoissaoloihin nimenomaan koululähtöisyyden näkökulmasta (Pelkonen ym. 2022, 293). Koulussa aikuiset luovat raameja vuorovaikutukselle, ja jos he käyttävät tätä valtaa väärin, voi se luoda tilanteen, jossa oppilaat kokevat epäoikeudenmukaisuutta, turhautumista tai jopa pelkoa vuorovaikutustilanteissa.

Tulisiko oppilaat osallistaa enemmän koulun järjestyssääntöjen ja oppituntien suunnitteluun? Voisiko Wilmaan merkitä positiivisia merkintöjä negatiivisten tai ainakin epämääräisten "pidit ääntä tunnilla, kairasi kynällä seinään reikää -merkintöjen" sijaan? Keneltä on pois, jos tunnilla välillä jutellaankin mitä kaikille kuuluu tai jos myöhässä tuleva oppilas toivotetaan tervetulleeksi. Opettaja tai ohjaaja saattaa olla nuorelle päivän aikana se ainoa aikuinen, joka oikeasti kohtaa hänet ja kysyy, mitä kuuluu.

Teksti: Suvi Nikkola, Kirsi Andrejeff-Keränen, Mari Helin ja Kati Pienräihä sekä yliopettaja Merja Sinkkonen

Blogi on kirjoitettu Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomi (ylempi AMK) -opiskelijoiden opintojaksolla Sosiaalityön ajankohtainen tutkimus.

Kuva: Pixapay

Lähteet

Koulukunnossa. N.d. Verkkosivu. Viitattu 5.11.2024

<https://www.koulukunnossa.fi/lasnaolomalli/#ennaltaehkaisy>

Manninen, A. & Salokannel, S. 2024. Koulupoissaolojen taustatekijät ja tukitoimia koulupoissaoloihin suomalaisissa peruskouluissa. Kandidaatin tutkielma. Itä-Suomen yliopisto & Oulun yliopisto.

Pelkonen, J., Kiuru, N. & Virtanen, T. 2022. Miksi yläkoululainen on poissa koulusta? Integroiva kirjallisuuskatsaus koulupoissaolotyyppeihin liittyvistä yksilö ja ympäristötekijöistä. Kasvatus 53 (3), 287–303.